

Vormgevers in Nederland (verdieping) Uitkomsten en toelichting

Daniëlle ter Haar en Frank van der Linden
juni 2007

Inleiding

In februari 2007 heeft het Centrum voor Beleidsstatistiek (MCB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een onderzoek uitgevoerd voor Premisla naar het aantal vormgevers in Nederland. De uitkomsten zijn gepubliceerd in het rapport *Vormgevers in Nederland*¹. Premisla heeft het MCB gevraagd een aantal uitkomsten uit dit onderzoek nader toe te lichten. De resultaten van deze verdieping zijn opgenomen in dit document.

Uitkomsten

Communicatievormgeving uitgelicht

De grootste groep vormgevers wordt gevormd door de communicatievormgeving. Uit de beroepenclassificatie wordt niet goed duidelijk hoe deze groep is samengesteld. Tabel 1 geeft een overzicht van de bedrijfstakken waarin de twee grootste beroepsgroepen uit de communicatievormgeving werkzaam zijn.

Ongeveer 40 procent van de groep “boekillustrator, sneltekenaar; decor-, reclame- of grafisch ontwerper (middelbaar)” is werkzaam bij een “reclamebureau e.d.”. Een kwart bij “uitgeverijen, drukkerijen en reproductie” en 15 procent bij “verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening”. Hierbij ligt het zwaartepunt op de zakelijke dienstverlening. Ook hoger opgeleide “decor-, reclame- of grafisch ontwerpers” zijn werkzaam in deze bedrijfsklassen, alleen in andere verhoudingen (zie staat 1).

---

¹ *Vormgevers in Nederland*, Daniëlle ter Haar en Frank van der Linden, 2007, Centrum voor Beleidsstatistiek 07001

Staat 1
Communicatievormgeving naar economische activiteit van het bedrijf, gemiddelden 2003-2005

	SBI-code	Werkzame personen	Communicatie vormgeving		
			Totaal	w.o. Boekillustrator, sneitekenaar, decor-, reclame- en grafisch ontwerper (middelbaar)	w.o. Decor-, reclame- en grafisch ontwerper (hoger)
<i>x 1 000</i>					
Totaal		7799	37,5	15,8	18,0
Reclamebureaus e.d.	744	41	11,6	6,2	4,7
Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie	22	121	5,2	3,9	1,3
Detailhandel en reparatie t.b.v. particulieren ¹⁾	52	724	2,1	.	.
Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening ²⁾	70-74	800	7,5	2,4	4,7
<i>Overige bedrijfsklassen</i>		6837	11,1	3,3	7,4
<i>%</i>					
Totaal		100	100	100	100
Reclamebureaus e.d.	744	1	31	39	26
Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie	22	2	14	25	7
Detailhandel en reparatie t.b.v. particulieren ¹⁾	52	9	6	.	.
Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening ²⁾	70-74	10	20	15	26
<i>Overige bedrijfsklassen</i>		88	30	21	41

¹⁾ Exclusief auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen.

²⁾ Hierbij gaat het om de bedrijfstakken die onderdeel uitmaken van deze brede categorie, met uitzondering van de reclame-, reclameontwerp en adviesbureaus en overige reclamediens (744), Interieur-, modeontwerpers e.d. (74875) en architecten-, ingenieurs- en overige technische ontwerp-, teken- en adviesbureaus (742), die ook tot deze categorie gerekend worden. Deze categorieën worden apart in de tabel vermeld.

Modeontwerpers

Premsele vermoedt dat de groep modeontwerpers in het onderzoek Vormgevers in Nederland wordt onderschat. Via de Enquête Beroepsbevolking worden minder dan 1 000 modeontwerpers waargenomen.

Uit de verdieping blijkt dat er gemiddeld over 2003-2005 ongeveer 4 000 personen zijn die een opleiding tot modeontwerpen hebben afgerond. Voor ruim de helft van deze personen is de opleiding modeontwerpen de hoogst behaalde opleiding. De personen met een modeontwerp-opleiding zijn bij een verscheidenheid aan bedrijfstakken werkzaam. Geen enkele bedrijfstak heeft hier een duidelijk overwicht.

Ongeveer een derde van de personen met een opleiding tot modeontwerper heeft als beroep: modeontwerper, decor-, reclame-, of grafisch ontwerper, beeldend kunstenaar of museummedewerker (SBC-code 75415). Binnen deze beroepsgroep zijn de modeontwerpers onderscheiden met behulp van de SBI-code. Als in plaats daarvan alle personen met een modeontwerp-opleiding in de SBC-code 75415 worden geteld als modeontwerper, worden iets meer dan 1 000 personen als modeontwerper beschouwd. Deze aanname is echter niet zo realistisch, omdat personen met een modeontwerp-opleiding bij allerlei bedrijfstakken en in allerlei beroepen werkzaam zijn. Ook leidt het ruimer toerekenen van personen in beroepsgroep SBC 75415 aan de modeontwerpers niet tot een substantieel hogere schatting van het aantal modeontwerpers.

Allochtonen

Uit het onderzoek Vormgevers in Nederland blijkt dat voornamelijk autochtonen en westerse allochtonen werkzaam zijn als vormgever. In vergelijking met de totale werkzame bevolking werken er relatief weinig niet-westerse allochtonen als vormgever. In de verdiepingsslag hebben we de groep vormgevers vergeleken met twee meer specifieke referentiegroepen, namelijk de hoger opgeleide werkzame bevolking en de totale zakelijke dienstverlening. Uit staat 2 blijkt dat de groep vormgevers qua verdeling over de kenmerken geslacht, leeftijd en herkomst lijkt op de hoger opgeleide werkzame bevolking. De groep vormgevers lijkt minder op de totale zakelijke dienstverlening (hiervan is geen staat opgenomen).

Staat 2

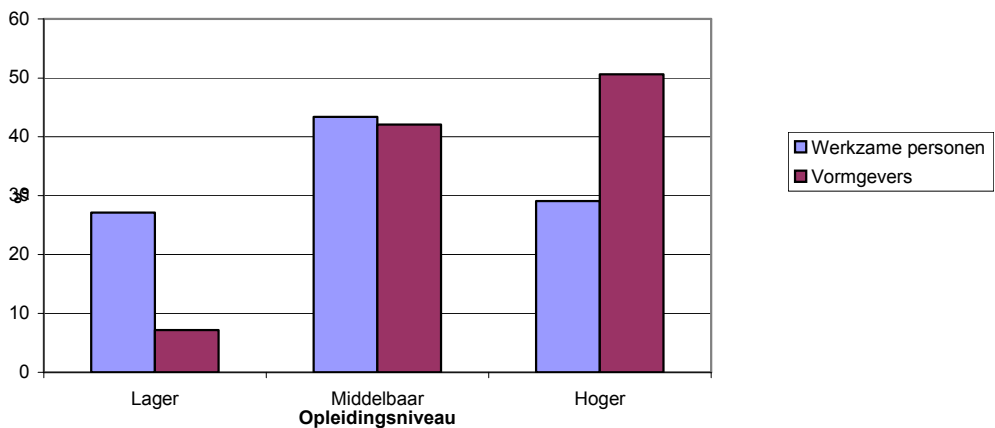
Hoog opgeleide werkzame bevolking en vormgevers naar geslacht, leeftijd en herkomstgroepering, gemiddelden 2003-2005

	Hoog opgeleide werkzame bevolking	Vormgevers	Hoog opgeleide werkzame bevolking	Vormgevers
	x 1 000		%	
Totaal	2266	46,6	100	100
<i>Geslacht</i>				
Mannen	1253	26,7	55	57
Vrouwen	1013	19,9	45	43
<i>Leeftijd</i>				
15-24 jaar	113	3,8	5	8
25-34 jaar	672	17,0	30	36
35-44 jaar	663	14,6	29	31
45-54 jaar	557	7,9	25	17
55-64 jaar	261	3,4	12	7
<i>Herkomstgroepering</i>				
Autochtonen	1896	39,2	84	84
Westerse allochtonen	259	5,9	11	13
Niet-westerse allochtonen	110	1,5	5	3

Opleidingsniveau

Figuur 1 geeft de totale werkzame bevolking en de vormgevers weer naar opleidingsniveau. Vormgevers zijn ten opzichte van de totale werkzame bevolking relatief hoog opgeleid. In vergelijking met de totale werkzame bevolking zijn er weinig lager opgeleide personen werkzaam als vormgever. Dit hangt samen met de definitie van een vormgever. Vormgevers werken namelijk per definitie in de hogere beroepen. En in hogere beroepen werken veelal personen met een hogere opleiding.

Figuur 1 Werkzame personen en vormgevers naar opleidingsniveau, gemiddelden 2003-2005

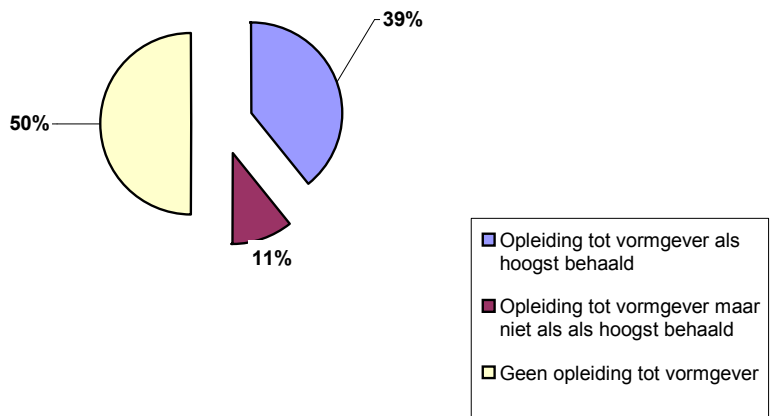

(Niet) hoogst behaalde opleiding

Uit het onderzoek Vormgevers in Nederland blijkt dat ongeveer 40 procent van de vormgevers een vormgevingsopleiding heeft. Hierbij is alleen gekeken naar de hoogst behaalde opleiding. Uit de verdiepingsslag blijkt dat daarnaast 10 procent een opleiding heeft tot vormgever, die niet als hoogst behaald aangemerkt is. Dit betekent dat de helft van de vormgevers een opleiding heeft tot vormgever.

Van de vormgevers met een vormgevingsopleiding die niet de hoogst behaalde is, heeft 40 procent een hoogst behaalde opleiding in de kunst of een technische opleiding gerelateerd aan vormgeving.

Figuur 2 Opleiding van vormgevers, gemiddelden 2003-2005

Conclusie en aanbevelingen

De mogelijkheden van de Enquête Beroepsbevolking zijn met het onderzoek Vormgevers in Nederland en de verdiepingsslag volledig benut. De beperkingen van de classificaties en het kleine aantal vormgevers in de steekproef van de EBB laten geen ruimte over voor verder onderzoek.

In de Standaard Beroepenclassificatie (SBC 1992) zijn alle beroepen opgenomen die in de periode 1970-1990 werden uitgeoefend. Nieuwe beroepen, bijvoorbeeld webdesigners komen daardoor niet voor in de classificatie. Op dit moment is het CBS bezig met een revisie van de SBC. De afronding is gepland in januari 2010. Premesla zou een bijdrage kunnen leveren aan de operationalisering van de nieuwe classificatie. Hiervoor kan contact opgenomen worden met het MCB (cvb@cbs.nl).

Beschrijving van het onderzoek

Voor een beschrijving van het onderzoek en een toelichting bij de gebruikte begrippen wordt verwezen naar <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/0A8227B5-A751-4BC7-920F-D0649B0CC64F/0/2005vormgeversinnederlandart.pdf>.